

Zwemmen tegen de bierkaai

Eerder dit jaar kreeg het Sentro Deportivo de Korsou (SDK)-zwembad op Brievengat Eniths naam.

FOTO ALEX ROOSE

Enith Brigitha's zwemcarrière geboekstaafd

Het leven van de Curaçaose Enith Brigitha stond al heel vroeg in het teken van zwemmen. Als baby had ze de smaak meteen goed te pakken en als jong meisje wilde ze niets liever dan lid worden van de zwemclub. Toen ze acht jaar was ging die wens in vervulling. Niemand vermoedde nog dat zij tot de wereldtop zou gaan behoren. Komende week verschijnt een boek over Eniths leven: 'Zwemmen in de schaduw van doping'.

Door Jeannette van Ditzhuijzen

Als baby had Enith de smaak van het zwemmen al te pakken.

Trainer voor Montreal

Lex Veerkamp zwom in de jaren zestig net als Enith bij zwemvereniging De Dolfinen. Hij herinnert zich vooral de Canadese trainer die ze rond 1969 kregen. „Die vertelde dat hij ons ging trainen voor de Olym-

pische Spelen van Montreal in 1976. Wij lachten die man natuurlijk vierkant uit. Maar zo gek was zijn voorname achteraf niet, want die Olymische Spelen van Montreal en won er twee Olymische medailles.“

Doping in de DDR (Oost-Duitsland) zorgde er helaas voor dat menig gouden medaille aan Eniths neus voorbijging. En dat zit Enith behoorlijk dwars. Het is ook niet leuk om jaren na het einde van je carrière te horen dat je belangrijkste rivales alleen maar zo snel konden zwemmen omdat ze doping kregen toegediend; dat de bronzen medaille op het koningsnummer 100 meter vrije slag bij de Olympische Spelen van 1976 goed had moeten zijn. Want het zilver en het goud gingen in 1976 naar Petra Priemer en Kornelia Ender, beiden zwemmend voor de DDR, die koste wat het kost wilde laten zien dat ze niet onderdeed voor het zogenaamde 'vrije Westen'.

Het duurde tot 1990 voordat duidelijk werd waarom het Enith maar niet was gelukt haar tegenstandsters uit het Oostblok te verslaan. „Ik weet het nu goed, ik woonde net weer op Curaçao en luisterde tussen de middag naar de radio. Toen hoorde ik het nieuws over de doping. Dat was wel een schok, maar vreemd genoeg ook een opluchting. Het had dus niet aan mij gelegen dat ik geen goud had gewonnen bij de Olympische Spelen en bij andere belangrijke kampioenschappen waaraan de DDR meedeed.“

Erherstel

Toen Eniths naam twee jaar geleden werd bijgezet in de Inter-

national Swimming Hall of Fame, nam de Curaçaose huisarts Alex Roose het initiatief om tot eerherstel te komen voor Enith. Samen met Aart Broek benaderde hij het Nederlands Olympisch Comité, maar het was al snel duidelijk dat van het Internationaal Olympisch Comité (IOC) weinig te verwachten viel. Dat hanteert de achtaarsregel en die houdt in dat medailles die langer dan acht jaar geleden onterecht zijn gewonnen, niet meer worden afgenomen. Dat het IOC in het verleden af en toe uitzonderingen heeft gemaakt op deze regel, doet dan even niet ter zake.

Enith heeft zich er al lang in berust: „Het afpakken van de onterecht verdiende medailles geeft hooguit genoegdoring. Zelfs als het zou gebeuren, dan heeft de dopinggebruiker intussen alle roem gehad, terwijl de persoon die de medaille had moeten hebben, niet meer diezelfde ervaring heeft van het winnen van goud. Het moment is je afgenomen plus alle jaren waarin je ervan had kunnen profiteren.“

Ondanks de oneerlijke concurrentie was ze in 1976 vreselijk blij met de bronzen Olympische medailles. „Echt, ik was zo blij met brons. Achteraf was ik de enige van de zwemploeg met medailles. Nederland won in Montreal totaal maar twee zilveren en drie bronzen medailles.“

Het gezin Brigitha. Enith (midden) met haar ouders en broertjes op Curaçao.

FOTO S ENITH BRIGITHA

de enige van de zwemploeg met medailles. Nederland won in Montreal totaal maar twee zilveren en drie bronzen medailles.“

Koninkrijks spelen

Van een dergelijke carrière kon de jonge Enith op Curaçao al bij haar zwemclub De Dolfinen bijna elke zwemmer achter zich. Ze wilde gewoon de eerste zijn, en dat lukte. Ook op de Koninkrijks spelen van 1969 en 1970, waar ze de Nederlandse zwemsters overtroefde en er met goud vandoor ging. De 2,5 kilometer zwemrace op het Spaanse Water won ze maar

Terugkeer Olympische Spelen 1976. Evert Kroon (zilver kleiduivenschietsen), Enith Brigitha (2x brons) en Herman Ponstien (zilver wielrennen) keren op 3 augustus 1976 terug van de Olympische Spelen in Montreal.

FOTO HANS PETERS/ANFO

Kornelia Ender

In de jaren na die Spelen ontpopte met name de Oost-Duitse Kornelia Ender zich als haar grote rivale. Telkens weer kaap-

te zij het goud voor Eniths neus weg. Anderhalf jaar geleden organiseerde het Nederlandse televisieprogramma Andere Tijden Sport een ontmoeting tussen de twee zwemsters. Zonder dat het afgesproken was, omhelsden ze elkaar bij het weerzien na veertig jaar. „Het was echt heel leuk om Kornelia te ontmoeten en te spreken. We hebben gepraat over wat we nu doen, over onze levens. Ze vertelde dat ze vanaf haar tiende in werd bekend dat de DDR stelselmatig doping had toegevoegd aan haar topzwevers. Die wisten in veel gevallen zelf van niets, ze dachten dat ze vitaminen slikten. Ze kregen sterk ontwikkelde spieren, maar ook lage mannenstemmen en behaarde lichaamsdelen. Pas later kwamen de serieuze klachten, een gevolg van de mannelijke hormonen die ze moesten slikken: misvormde baby's, onvruchtbaarheid, levertumoren en/of hartklachten.“

met wat Kornelia heeft meegemaakt.“

Al in 1974 schreef een Nederlandse krant dat het zwemmen van de DDR niet normaal meer leek en in ieder geval niet leuk was. Enith herkent dat wel. Ze had altijd het gevoel dat er iets was met de DDR-zwemsters. „Ik trainde keihard, maar werd nooit eerste, ook al ben ik tot het uiterste gegaan.“

Veel meer kon Enith in die tijd ook niet doen. Pas veel later werd bekend dat de DDR stelselmatig doping had toegevoegd aan haar topzwevers. Die wisten in veel gevallen zelf van niets, ze dachten dat ze vitaminen slikten. Ze kregen sterk ontwikkelde spieren, maar ook lage mannenstemmen en behaarde lichaamsdelen. Pas later kwamen de serieuze klachten, een gevolg van de mannelijke hormonen die ze moesten slikken: misvormde baby's, onvruchtbaarheid, levertumoren en/of hartklachten.“

Eerste semiprof

De sportwereld was in Eniths tijd totaal anders dan die van tegenwoordig. Enith werd in 1975 de eerste semiprof in Nederland: op kosten van de Nederlandse Sportfederatie (NSF) werkte ze nog maar halve dagen te hield zodat ze niet alleen voldoende tijd had om te trainen, maar ook om de Algemene Beroepsopleiding tot zweminstricte te volgen, die de NSF voor haar betaalde. Een opleiding waar ze tot op de dag van vandaag plezier van heeft:

Meet & greet

De biografie 'Enith Brigitha. Zwemmen in de schaduw van doping' is vanaf 17 oktober te koop bij de lokale boekhandels.

- Er zijn drie meet & greets gepland waar Enith persoonlijk de boeken signeert.
- dinsdag 17 oktober van 16.00-18.00 uur bij Mensing's Caminada aan de Schottegatweg.
- woensdag 18 oktober van 16.00-18.00 uur bij boekhandel Samsom aan de Fokkerweg.
- zaterdag 21 oktober vanaf 11.00 uur bij Bruna in de Zuikertuin Mall.

De biografie beschrijft niet alleen Eniths leven op Curaçao en later in Nederland, maar gaat ook uitvoerig in op de DDR-doping en hoe die Eniths carrière beïnvloedde. Het boek is zeer rijk geïllustreerd en bevat deels foto's uit Eniths privécollectie. De foto's bij dit artikel staan overigens niet in het boek. Het voorwoord is geschreven door de op Curaçao niet

ontkende zwemster en zwemtrainer Toos Krediet-Beumer; olympisch zwemkampioene Sharon van Roubendaal (2016) schreef een nawoord. Zie ook: vimeo.com/223784066.

Het boek is mede tot stand gekomen met steun van het Prins Bernhard Cultuurfonds Caribisch gebied, de Vereniging woordiging van Nederland in Curaçao, De Mongu Maduro Library en de MCB.

Na haar zwemcarrière woonde Enith lange tijd op Curaçao, waar ze onder meer babyzwemles gaf.